

Mål C-137/94

The Queen
mot
Secretary of State for Health
ex parte: Cyril Richardson

(begäran om förhandsavgörande
från High Court of Justice, Queen's Bench Division,
Divisional Court)

”Likabehandling av kvinnor och män —
Befrielse från betalning av läkemedelskostnader —
Det materiella tillämpningsområdet för direktiv 79/7/EEG —
Samband med pensionsålder — Domens rättsverkningar i tiden”

Förslag till avgörande av generaladvokat M.B. Elmer föredraget den 13 juli 1995	I - 3410
Domstolens dom (sjätte avdelningen) av den 19 oktober 1995	I - 3422

Sammanfattning av domen

1. Socialpolitik — Likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet — Det materiella tillämpningsområdet för direktiv 79/7/EEG — Lagstadgad ordning som innebär att vissa kategorier av personer befrias från betalning av läkemedelskostnader — Omfattas (Rådets direktiv 79/7, artikel 3.1)

2. *Socialpolitik — Likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet — Direktiv 79/7/EEG — Tillåtet undantag som gäller vilka följder förekomsten av olika pensionsåldrar kan få för andra förmåner — Räckvidd — Begränsning till sådan diskriminering som nödvändigtvis och objektivt är förbunden med skillnad i pensionsålder — Diskriminering i fråga om befrielse från läkemedelskostnader — Omfattas inte (Rådets direktiv 79/7, artikel 7.1 a)*
3. *Begäran om förhandsavgörande — Tolkning — Tolkningsdomars rättsverkningar i tiden — Retroaktiv verkan — Begränsning av domstolen — Villkor — Dom som avser tolkningen av direktiv 79/7/EEG om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet — Oppfyllda villkor — Betydelse för den berörda medlemsstaten av domens ekonomiska följder — Inte avgörande kriterium (EG-fördraget, artikel 177; rådets direktiv 79/7, artikel 4.1 och 7.1 a)*

1. Artikel 3.1 i direktiv 79/7 om det successiva genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet skall tolkas så att en lagstadgad ordning som befriar vissa kategorier av personer, särskilt vissa äldre personer, från betalning av läkemedelskostnader, omfattas av direktivets tillämpningsområde.

Även om en sådan ordning formellt inte utgör en del av en nationell ordning för social trygghet garanterar den faktiskt förmånstagarna ett skydd mot den risk för sjukdom som anges i bestämmelsen.

social trygghet ger inte en medlemsstat, som med tillämpning av denna bestämmelse fastställt pensionsåldern för kvinnor till 60 år och för män till 65 år, rätt att även föreskriva att kvinnor åtnjuter befrielse från läkemedelskostnader från 60 års ålder och män först från 65 års ålder.

Denna diskriminering i fråga om läkemedelskostnader är nämligen inte nödvändigtvis och objektivt förbunden med skillnaden i pensionsålder. För det första är, vad gäller kravet på ekonomisk jämvikt, diskrimineringen inte nödvändig inom pensionssystemet, framförallt eftersom beviljande av förmåner från ett icke avgiftsfinansierat system till skadelidande, utan beaktande av dessa personers rätt till en ålderspension med stöd av fullgjorda avgiftsperioder, inte direkt påverkar den ekonomiska jämvikten i avgiftsfinansierade pensionssystem. Någon diskriminering förefaller inte heller vara nödvändig vid ett betraktande av det sociala trygghetssystemet i dess helhet. För det andra gör sig inte kravet vad gäller kongruens

2. Artikel 7.1 a i direktiv 79/7 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om

mellan pensionssystemet och andra system gällande. Även om det är riktigt att en åldersrelaterad ökning av läkemedelskostnader kan motivera att befrielse från läkemedelskostnader beviljas från en viss ålder, finns det ingenting som säger att denna fördel skall tillerkännas vid den lagstadgade pensionsåldern, och således vid olika åldrar för män och kvinnor. Det är inte nödvändigtvis så att yrkesverksamheten verkligen upphör och inkomsterna följaktligen minskar vid pensionsåldern.

3. Den tolkning som domstolen vid utövandet av den kompetens som den tillerkänns enligt artikel 177 gör av en gemenskapsrättslig bestämmelse är avsedd att vid behov belysa och klarlägga den aktuella regelns innebörd och räckvidd, såsom regeln skall eller borde ha förståtts och tillämpats alltsedan ikraftträdandet. Därav följer att den sålunda tolkade regeln kan och skall tillämpas även på rättsförhållanden som uppkommit och ingåtts före domen i tolkningsfrågan, om övriga förutsättningar för att väcka talan vid behörig domstol i en tvist som rör regelns tillämpning är uppfyllda.

Med hänsyn till dessa principer är det bara i undantagsfall som domstolen, med tillämpning av en allmän rättssäkerhetsprincip som utgör en oskiljaktig del av gemenskapens rättsordning, kan nödgas begränsa möjligheten för berörda perso-

ner att åberopa en bestämmelse som domstolen har tolkat till stöd för ett ifrågasättande av rättsförhållanden som ingåtts i god tro.

Det finns inte anledning för domstolen att använda denna möjlighet då enligt domen det i artikel 7.1 a i direktiv 79/7 tillätna undantaget från jämlikhet mellan kvinnor och män i fråga om social trygghet vid pensionsåldrar inte innebär någon rätt att diskriminera kvinnor och män med avseende på den ålder vid vilken befrielse från läkemedelskostnader beviljas. Detta är fallet eftersom medlemsstaten i fråga aldrig misstagit sig i fråga om att befrielse från läkemedelskostnader ingår i direktivets tillämpningsområde, även om kommissionen som informerades om den diskriminering som utövades inte ansåg att det var nödvändigt att agera för att få slut på diskrimineringen. Vidare motiverar inte de ekonomiska följder som överträdelsen av diskrimineringsförbudet kan få för medlemsstaten i sig en begränsning av domens rättsverkningar i tiden.

I avsaknad av en tidsbegränsning av domens rättsverkningar blir följderna att den direkta effekten av artikel 4.1 i direktiv 79/7 kan åberopas till stöd för ett yrkande om skadestånd avseende tidsperioder före domens datum av personer som inte väckt talan eller framställt ett motsvarande klagomål före detta datum.